

бухгалтера» [11]. На думку автора, вилучення цього поняття було великою помилкою, адже за звітність, професійно складену за МСФЗ, повинен відповідати фахівець. Поліпшення якості освіти – наріжний камінь успішного застосування МСФЗ.

Третій блок проблем пов'язаний з відсутністю в Україні структур, які повинні активно взаємодіяти з Комітетом з міжнародних стандартів для вирішення технічних аспектів застосування МСФЗ (переклад останніх версій МСФЗ, дискусійних паперів, проектів, участь в обговоренні проектів тощо).

Висновки і перспективи подальших розробок. Загалом можна зробити висновок, що в процесі гармонізації фінансової звітності українських підприємств треба врахувати досвід розвинених країн (ЄС) і перехід на МСФЗ повинен мати не «декларативний» характер, а бути поступальним процесом, за наявності відповідного інституційного механізму в Україні.

1. Choi F.D.S., Mueller G.G. *International accounting*. – 2-d ed., Preutice-Hall Int. 1992; 2. Nobes C., Parker K. *Comparative International Accounting*. – 7 – the ed., Pearson Education Limited, 2002; 3. Roberts C, Weetman P., Gordon P. *International Financial Accounting: A Comparative Approach*. – 2-d ed., Pearson Education, 2002. 4. Петрук О.М. *Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: моногр.* – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 420 с. 5. Голов С.Ф. *Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: моногр.* – К. Центр учбової літератури, 2007. – 522 с. 6. Електронний: режим доступу: www.cesr-eu.org. 7. *EU Emplementaion of IFRS and the Future value directive/ www.ec.europa.eu*. 8. *Regulation (EC) the Europarlament and of the Council of 19/07/2002*. 9. Електронний ресурс: режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>. 10. Електронний ресурс: режим доступу http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/LB11283.html. 11. *Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», до проекту № 5435 від 14.12.2009.*

УДК 657.1

С.А. Кузнецова

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля,
кафедра фінансів та банківської справи

СИНЕРГЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ: ПІДХОДИ, ПРИНЦИПИ, ТРАНСФОРМАЦІЇ

© Кузнецова С.А., 2012

Обґрунтовано теоретико-методологічні засади синергетичного розвитку управлінського обліку в сучасних умовах хаотичного структурування економіки. **Сформовано** підходи, фактори, принципи, трансформації облікової інформації для забезпечення інформаційних потреб системи менеджменту підприємств.

Theoretical and methodical principles of synergetic development of management accounting grounded in modern terms the chaotic structure of the economy. Approaches, factors, principles, transforming accounting information created to ensure the information needs of management companies.

Постановка проблеми. Актуальні світові тенденції в економіці та суспільстві ставлять принципово нові вимоги до управлінського обліку як інформаційного джерела. Фінансова криза, наслідки якої відчуває увесь світ, засвідчила неготовність переважної більшості компаній до функціонування в нестабільних умовах зовнішнього економічного середовища.

Аналіз досліджень і публікацій показує, що науковці характеризують облік як основне джерело управлінської інформації. Переважно відзначають, що глобалізація та інтеграція сучасного

суспільства, які сприяли формуванню принципово нових вимог до інформатизації як суспільства в цілому, так і системи управління суб'єктів суспільних відносин зокрема, зумовили необхідність його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Традиційні підходи до ведення управлінського обліку не дають змоги сповна задовольняти інформаційні потреби суспільства. Все це свідчить про актуальність проблеми розвитку управлінського обліку в світі в контексті його використання як базового інформаційного джерела системи управління економічних суб'єктів.

Отже, розвиток управлінського обліку повинен визначатися:

- 1) реаліями еволюції економічних систем;
- 2) особливостями розвитку міжнародного суспільства;
- 3) інформаційними потребами користувачів облікової інформації.

Структурні перебудови, що відбуваються у світовій економіці, зумовлені переходом від «індустріальної економіки» до «економіки знань», для якої характерне домінування інформаційного ресурсу. Економіка знань (knowledge economy) – економіка, в котрій більшу частину валового внутрішнього продукту (ВВП) забезпечено діяльністю з виробництва, обробки, зберігання і поширення інформації і знань.

Дослідивши спеціальні джерела, ми виокремили три ґрунтовні особливості, які характеризують сучасний стан еволюції економічних систем як на міжнародному рівні, так і на локальному рівні окремих держав та суб'єктів управління.

Перша особливість – хаотична структурованість світової економіки, якій притаманні відкритість, нестабільність, динамічність і самоорганізація. Інформація, що надається в управлінській звітності, повинна забезпечити можливість користувачам оперативного реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі економічних суб'єктів (зокрема, через врахування впливу випадковостей на розвиток суспільства і економіки).

Загалом, сучасний управлінський облік повинен бути спроможним формувати і надавати інформацію з урахуванням не тільки реальних, але й ймовірних інформаційних потреб користувачів.

Це зумовлює необхідність використання принципово нових підходів до формування інформації в управлінському обліку та потребу комплексного врахування різних рівнів і форм зв'язків між елементами системи обліку та системи управління, еволюція яких посилює їх цілісність і ефективність, можливість багатоваріантного розвитку в нестійкому економічному середовищі функціонування суб'єктів управління з урахуванням статистичних і динамічних законів та закономірностей, що має визначальний характер для загальної еволюції світової економічної системи.

Друга особливість – впровадження корпоративного управління для забезпечення підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності окремих економічних суб'єктів.

Важливість корпоративного управління для держави зумовлена його впливом на економічний та соціальний розвиток країни. Сутністю корпоративного управління є система відносин між інвесторами – власниками товариства, його менеджерами, а також зацікавленими особами для забезпечення ефективної діяльності товариства, рівноваги впливу та балансу інтересів учасників корпоративних відносин. Сучасній світовій економіці притаманні передусім зростання уваги до питань корпоративного управління в умовах глобалізації фінансових ринків, лібералізації руху капіталу.

Впровадження системи корпоративного управління визначається у міжнародній практиці як провідна умова в контексті залучення інвестицій. Серед провідних інвесторів в українську економіку виступають Кіпр, Німеччина, Нідерланди та Австрія [1]. Збільшення обсягів іноземних інвестицій в Україну залежить передовсім від спроможності українських компаній забезпечити довіру партнерів та зовнішнє фінансування, через вживання заходів для впровадження ефективної системи корпоративного управління.

Розвиток та поглиблення глобалізаційних та інтеграційних процесів, які є провідними параметрами сучасної світової економіки, зумовили формування третьої ґрунтовної особливості, яка характеризує сучасний стан розвитку економіки, – принципово нових вимог до інформатизації суспільства.

Одним із головних пріоритетів розвитку світового суспільства є його інформатизація як на глобальному рівні, так і на локальному рівні держав, корпорацій, об'єднань та інших суб'єктів управління. Ці процеси набувають все більшої актуальності для України – держави, яка формує своє місце у світовому співтоваристві. Так, А. Беррі та Д. Джервіс зазначають, що облікова інформація (інформація обліку) відіграє провідну роль у бізнесовому контексті на рівні стратегії, організації та зовнішнього середовища компаній [2, с.1].

З урахуванням тенденцій розвитку світової економіки, які визначаються зростанням впливу інформаційно-комунікаційних технологій, поступовим переходом розвинених країн від індустріальної економіки до економіки знань, серед основних макроекономічних завдань в процесі розвитку інформаційного суспільства виокремлено вирішення концептуальних питань щодо методології та організації інформаційного забезпечення користувачів інформації.

Наочним підтвердженням існування проблеми інформатизації в українській економіці та, зокрема, в аспекті інвестиційної політики та прозорості фінансового ринку є істотне зниження кількості акціонерних товариств в Україні. За останні вісім років кількість відкритих акціонерних товариств зменшилась на 78,6 % .

Інформатизацію суб'єктів управління необхідно досліджувати у поєднанні зі стратегією корпоративного управління, оскільки ці дві складові розвитку економічних відносин нерозривно взаємопов'язані.

Так, впровадження принципів корпоративного управління передбачає глобальну інформатизацію суб'єктів управління. Компанії повинні своєчасно та доступними засобами розкривати повну і достовірну облікову інформацію з усіх суттєвих питань, що їх стосуються, щоб надати можливість користувачам інформації (акціонерам, кредиторам, потенційним інвесторам тощо) приймати виважені рішення. Прозорість та належне розкриття облікової інформації – це невід'ємна умова ефективного корпоративного управління [3]. Діяльність підприємства у прозорому режимі, за зрозумілими для всіх "правилами гри", підвищує його ефективність, сприяє захисту та реалізації прав інвесторів, залученню внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Розкриття облікової інформації про підприємство є необхідною передумовою довіри до підприємства з боку інвесторів, сприяє залученню капіталу та має велике значення для підвищення ефективності діяльності самого товариства, оскільки повна та достовірна облікова інформація допомагає керівництву об'єктивно оцінити досягнення підприємства та розробити стратегію його подальшого розвитку.

З іншого боку, саме інформатизація суспільства у всіх сферах зумовила формування принципів корпоративного управління в економічних взаємовідносинах. Подальший розвиток та поглиблення корпоративних принципів управління ґрунтуватиметься на досягнутому суб'єктами управління та державами рівні інформатизації.

Окреслений стан речей зумовлює необхідність перегляду поглядів до формування управлінської звітності.

Управлінська звітність спрямована на забезпечення внутрішніх користувачів якісною обліковою інформацією, потрібною для прийняття обґрунтованих рішень з питань управління підприємством. Російський професор В. Палій наголошує, що на основі такої звітності приймають рішення на всіх рівнях управління. Тому істотне значення мають доступна форма такої звітності, розміщення та подавання відповідної інформації [4, с.771].

Вивчивши спеціальні джерела [4–10], констатуємо, що науковці та практики, незважаючи на окремі методологічні розбіжності, окреслили чітку традиційну концепцію надання облікової інформації менеджерам підприємств в управлінській звітності, в основу якої покладено традиційні інформаційні потреби системи управління. Відсутність у науці та практиці концепції формування управлінської звітності із урахуванням сучасних потреб системи управління зумовлює необхідність негайного вирішення низки питань, пов'язаних з якістю інформаційного забезпечення менеджерів, неузгодженістю дій системи управління та, як наслідок, прийняттям неефективних управлінських рішень в нестабільній та хаотично структурованій економіці.

Сучасні особливості розвитку світової та вітчизняної економіки, яким притаманні відкритість, нестабільність, динамічність й самоорганізація, обумовлюють необхідність створення і обґрунтування нових наукових підходів до розвитку управлінського обліку, пріоритетним серед яких є синергетичний підхід. Загалом, синергія (від грец. synergos – діяти разом) – це зростання

ефективності діяльності в результаті з'єднання, інтеграції окремих частин у єдину систему. Синергія – поява нової продуктивної сили або якісно нових джерел розвитку, підвищення ефективності діяльності в результаті поєднання окремих частин, елементів, факторів у єдину систему за рахунок системного ефекту (емерджентності).

Отже, використання синергічного підходу спрямоване на принципово нове врахування необхідності та випадковості через визнання істотними випадковостей у розробленні наукових теорій та забезпечує можливість пошуку способів створення ефективніших структур, взаємозв'язків, їх організаційну реконструкцію. В аспекті побудови управлінського обліку як постачальника облікової інформації системі управління синергізм зумовлює зростання ефективності інформатизації такої системи.

Під синергією облікової інформації розумію підвищення ефективності інформатизації системи управління суб'єкта управління за рахунок синергічного ефекту в результаті поєднання й інтеграції теоретичної, методологічної та організаційної складових формування та зведення всього спектра облікової інформації в єдину систему та їх комплексної взаємодії.

У зв'язку цим актуалізується потреба у формуванні напрямів розроблення та впровадження управлінських звітів у практику суб'єктів управління за допомогою синергетичного підходу.

Використання синергічного підходу в процесі формування облікової інформації має спрямовуватись на розроблення методів та прийомів, які б забезпечили якісний облік інформації за встановленими критеріями її класифікації. Але слід зважати на те, що види облікової інформації необхідно розробляти з урахуванням інформаційних очікувань визначених та потенційних суб'єктів користування облікової інформації.

Напрями розроблення та впровадження у практику компаній управлінських звітів за синергетичним підходом слід формувати за такими етапами:

Етап 1. Визначення потреб користувачів, для задоволення яких впроваджуються форми управлінської звітності.

Етап 2. Формулювання типових недоліків надання облікової інформації в управлінській звітності.

Етап 3. Систематизація напрямів оцінки ефективності управлінської звітності.

Етап 4. Формування єдиного комплексного підходу до розроблення та впровадження у практику суб'єкта управління управлінської звітності.

Етап 5. Визначення принципів впровадження форм управлінської звітності в практику суб'єктів управління.

Етап 6. Уточнення переліку та сутності параметрів формування управлінських звітів.

Етап 7. Розроблення методичного забезпечення синергічного надання облікової інформації керівному персоналу на підприємстві в управлінській звітності.

Етап 8. Формування практичного механізму синергічного надання облікової інформації управлінському персоналу на прикладі створення комплексу управлінських звітів щодо доходів та витрат підприємства.

Потреби користувачів, для задоволення яких впроваджують форми управлінської звітності, визначаються завданнями системи управління, для вирішення яких потрібна облікова інформація. З метою універсалізації розроблюваного механізму та можливості його застосування широким колом суб'єктів управління через узагальнення та уточнення визначених в спеціальній літературі завдань, що вирішують менеджери підприємств за різними напрямками, виокремлюю типові напрями завдань, за якими приймає рішення система управління, щодо яких існує потреба в обліковій інформації:

- систематизація облікових даних для прийняття управлінських рішень;
- визначення очікуваного прибутку від певного економічного заходу;
- оцінка впливу різних чинників на підсумкові результати роботи підприємства;
- складання прогнозу рентабельності випуску нових видів продукції;
- складання прогнозу фінансового стану фірми на перспективу;
- фінансова оцінка варіантів розвитку підприємства;
- здійснення контролю господарських процесів підприємства;
- вчасне виявлення причини недоліків у роботі для недопущення виробничих втрат;
- здійснення контролю та оцінки діяльності менеджерів.

Перевага викладеної пропозиції полягає в тому, що визначені напрями завдань, за якими приймає рішення система управління, щодо яких існує потреба в обліковій інформації та для задоволення якої впроваджуються управлінські бухгалтерські звіти, є типовими для всіх суб'єктів управління, оскільки ставляться в межах кожного підприємства в певні часові періоди з різним рівнем деталізації та узагальнення.

Для виконання поставлених завдань доцільно зважати на спроможність задовольнити конкретні потреби системи управління.

Основне завдання управлінської звітності – надання інформації в такому вигляді та формі, які необхідні управлінцю, та саме тоді, коли вона йому потрібна. Інформація, наведена у таких звітах, нерідко належить до сфери комерційної таємниці, доступ до якої обмежений.

Грунтуючись на вищевикладеному та на отриманих результатах попередніх досліджень, уточню окремі вимоги щодо звітності з огляду на виконання визначених завдань та уточнення інформаційних потреб внутрішніх користувачів.

Так, необхідно розглядати: доречність з огляду на суттєвість (доцільність) подання облікової інформації; своєчасність – з огляду на оперативність подання облікової інформації; додержання вимоги зрозумілості, спрямоване на забезпечення однозначного тлумачення облікової інформації користувачами за умови достатніх знань – керівники підприємств, які приймають управлінські рішення, не обов'язково мають знати, наприклад, бухгалтерські записи та реєстри; достовірність – відсутність помилок і викривлень в звітності, що можуть вплинути на рішення користувачів; вимогу зіставності слід розглядати в аспекті порівнянності звітних даних – можливості порівнювати звітність за різні періоди та в різних центрах відповідальності та гнучкості в контексті забезпечення можливості зміни окремих статей звітності в зв'язку з виробничою потребою для детальнішого розкриття облікової інформації, потрібної для вирішення конкретного завдання, що стоїть перед менеджером підприємства.

Другий етап дослідження – визначення типових недоліків надання облікової інформації в управлінській звітності, врахування яких під час розроблення та впровадження форм такої звітності сприяє підвищенню загального рівня її ефективності для системи управління суб'єктом управління.

Лише окремі економісти звертають увагу на визначене питання та висловлюють з цього приводу різні думки. На підставі вивчення та узагальнення пропозицій науковців та результатів попереднього дослідження цього питання в практичному аспекті сформулюю поширені типові недоліки надання облікової інформації в управлінській звітності:

1) надання облікової інформації, яка спрямована на контроль загальних результатів діяльності суб'єкта управління, без деталізації в аспекті забезпечення контролю діяльності за конкретними напрямками – функціями управління та структурними підрозділами;

2) незабезпечення інформаційних потреб менеджерів середньої ланки (облікова інформація загального характеру надається менеджерам вищої ланки (директорам тощо), а інформаційні інтереси керівників сегментів, структурних підрозділів не враховуються та, відповідно, облікова інформація потрібного рівня деталізації не надається);

3) надання облікової інформації в управлінській звітності без урахування конкретних проблем системи управління, для вирішення яких потрібен певний внутрішній звіт, що призводить, зокрема, до значних обсягів облікової інформації;

4) дублювання облікової інформації через відсутність єдиного комплексного підходу щодо впровадження форм управлінської звітності в межах конкретного суб'єкта управління;

5) недотримання принципу синергічної єдності в організації процесу документування облікової інформації;

6) незіставлення облікової інформації в управлінських звітах;

7) надання недостовірної облікової інформації, непридатної для управління;

8) надання непотрібної облікової інформації, яку не використовує система управління суб'єктом управління загалом.

Урахування визначених типових для підприємств недоліків надання облікової інформації в управлінській звітності під час розроблення та впровадження форм такої звітності сприятиме підвищенню загального рівня її ефективності для системи управління суб'єктом управління.

Наступним кроком є систематизація напрямів оцінки ефективності управлінської звітності. Ефективність управлінської звітності визначається ефективністю функціонування системи управління підприємства в інформаційному контексті.

Система управління є комплексною системою. На ефективність управління впливають різноманітні фактори, тому їх треба вивчати, аналізуючи інформацію у звітах. Відповідно рівень їх врахування під час підготовки управлінських звітів обумовлює корисність таких звітів для внутрішніх користувачів під час прийняття управлінських рішень. Щоб управлінська звітність була якісною, необхідно чітко відрізняти екзогенні та ендогенні фактори відносно суб'єкта управління.

Екзогенні (зовнішні) фактори – це система зовнішніх змінних факторів, які створюють зовнішнє середовище. В окресленому напрямі доцільно врахувати гіпотезу про залежність від зовнішнього середовища американського науковця І. Ансоффа: «Проблеми, які ставить перед компанією зовнішнє середовище, визначають оптимальну модель поведінки фірми» [5]. В її контексті завданням управлінської звітності необхідно вважати забезпечення корисною інформацією для протидії негативному впливу зовнішніх факторів, формування реакційної поведінки на зовнішні чинники, що виводять підприємства зі стану рівноваги. Прикладом звітів, що надають інформацію про екзогенні фактори, можуть бути звіти, в яких сформовано дані про стан розрахунків з покупцями, постачальниками, податковими органами та іншими зовнішніми установами суспільства, які безпосередньо пов'язані з функціонуванням підприємства та прямо впливають на його діяльність.

Під ендогенними (внутрішніми) факторами слід розуміти внутрішні складові, які входять у компетенцію системи управління. Ступінь впливу цих факторів на діяльність підприємства оцінюють із внутрішніх звітів, у яких надана інформація про обсяги виробництва, доходи та витрати підприємства, розрахунки з робітниками, склад та структуру активів тощо.

У класичній економіці, як зазначають російські вчені, на 1/3 банкрутство підприємств спричинене зовнішніми факторами та 2/3 – внутрішніми [6, с.92]. Тому, розробляючи та впроваджуючи форми управлінської звітності, безперечно, треба забезпечити ґрунтовну деталізацію ендогенної облікової інформації та виділення звітів ендогенного напрямку в окрему звітну категорію, якій повинні бути притаманні додаткова аналітичність та зіставність показників, коротші звітні періоди та автоматизація процесу їх складання. Тобто при складанні управлінської звітності необхідно враховувати потребу користувачів в отриманні облікової інформації, яка відображає зміни, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства в процесі його діяльності.

Ґрунтуючись на зазначених особливостях забезпечення ефективності системи управління в контексті її інформатизації, пропоную оцінювати ефективність управлінської звітності залежно від забезпечення нею інформаційної спроможності користувачів:

- реагувати на умови зовнішнього середовища, якому на сучасному етапі розвитку України притаманний високий ступінь змінності;
- реагувати на інфляційні процеси, складність макроекономічних критеріїв та їх значення під час формування облікової інформації;
- забезпечити можливість прогнозування ефективності управлінських рішень;
- реагувати на варіативність оцінок, критеріїв та методик аналізу під час прийняття управлінських рішень;
- використовувати, поряд з національною, інші валютні плаваючі грошові одиниці;
- забезпечити цільову адаптацію до потреб окремих користувачів звітів.

Різноманітність потреб управлінського персоналу, для задоволення яких впроваджують форми управлінської звітності, численні типові недоліки надання облікової інформації в управлінській звітності в практиці суб'єктів управління, вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на ефективність системи управління підприємства актуалізує формування єдиного комплексного підходу до розроблення та впровадження в практику конкретного суб'єкта управління управлінської звітності.

В основу розроблення цього підходу пропоную покласти теорему неможливості лауреата Нобелівської премії в галузі економіки Кеннета Джозефа Ерроу [7]. К. Ерроу довів, що перелічені чотири умови суперечать одна одній. Відповідно жодна соціальна схема процвітання не може відповідати усім цим вимогам одночасно.

Якщо під соціальною функцією розуміти інформаційне забезпечення системи управління, а як індивідуальні переваги розглядати індивідуальні потреби конкретних користувачів, то, на мою думку, за теоремою К. Ерроу, неможливо демократично формувати якісну управлінську бухгалтерську звітність, яка б задовольняла всі вимоги користувачів та всі їхні потреби й водночас забезпечила б ефективну інформатизацію системи управління суб'єкта управління загалом. Єдине правило побудови колективних рішень, яке відповідає усім переліченим чотирьом умовам К. Ерроу, є цілком недемократичним, тобто диктаторським: колективне рішення завжди повинно збігатися з поглядом одного із обранців.

Тому, впроваджуючи управлінські звіти в практику економічних суб'єктів, пропоную застосовувати єдиний комплексний підхід: обов'язковість визначення відповідальної особи з боку системи управління, на яку покладено обов'язки розгляду та узгодження всіх без винятку форм компонентів (звітів) управлінської звітності, до моменту їх впровадження в систему обліку.

Такою відповідальною особою має бути керівник підприємства – голова правління, директор тощо. Якщо розглядати ці питання в аспекті окремих суб'єктів управління, що мають розгорнуту організаційну структуру із складним рівнем ієрархії, зокрема складають консолідовану звітність (наприклад, холдинги, корпорації тощо), відповідальною особою доречно призначати головного фінансового менеджера компанії.

Висновки і пропозиції подальших досліджень. Серед основних умов, дотримання яких сприятиме забезпеченню дієвості системи управління загалом та ефективності процесу впровадження управлінських звітів зокрема, виокремлюю три параметри:

1) єдиноначальність, під якою розумію умову, згідно з якою керівник підприємства приймає рішення щодо впровадження управлінських звітів, беручи на себе особисту відповідальність та контроль за їх виконанням. Виконання цієї умови передбачає надходження відповідної інформації щодо потреби впровадження управлінських звітів від підлеглих до керівника, а відповідні розпорядження – від керівника до підлеглих;

2) ієрархія – упорядкування взаємодії між рівнями управління – від вищого до нижчого – у разі структурної та функціональної спеціалізації цих рівнів;

3) індивідуальна відповідальність, під якою розуміють визначення зобов'язання всіх менеджерів підприємства відповідати індивідуально за свої дії, пов'язані із впровадженням та використанням управлінських звітів.

Загалом, безперечними перевагами синергетичного розвитку бухгалтерського обліку є уможливлення спроможності цієї системи оперативно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі економічних суб'єктів (зокрема, через врахування впливу випадковостей на розвиток суспільства і економіки), можливість формування і надання облікової інформації з огляду на реальні та ймовірні інформаційні потреби користувачів, узгодженість руху інформаційних потоків у межах кожного суб'єкта управління.

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів: <http://www.ukrstat.gov.ua> 2. Berry A. *Accounting in a Business Context* / A. Berry and R. Jarvis. – London, Melbourne, Madras, 1994. – 408 p. 3. Указ “Про заходи щодо розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах” від 21.03.2002 р. № 280/2002: за станом на 1 лютого 2012 р. / Президент України. – [Електронний ресурс] // Інформаційно-правова система “Ліга :Закон” – 2012. – № 1. – Назва з екрана. 4. Палий В.Ф. *Современный бухгалтерский учет* / В.Ф. Палий. – М.: Бухгалтерский учет, 2003. – 792 с. 5. Ансофф И. *Новая корпоративная стратегия* / И. Ансофф. – СПб.: Питер Ком, – 1999. – С. 412–417. 6. Хорев А. И. *Экзогенные и эндогенные факторы финансовой устойчивости предприятия* / А. И. Хорев, Н. Г. Акулова // *Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр.* – Вип. 76. – Дніпропетровськ.: ДНУ, 2001. – С. 91–92. 7. Arrow K. J. *Social Choice and Individual Values* / K. J. Arrow. – New-York, 1951 revised ed. 1963. 8. Fess Philip E. *Accounting principles*. / Philip E. Fess. – Cincinnati: South – Western publishing Co, 1987. – 1291 p. 9. Lucey T. *Management Accounting* / T. Lucey. – London, 1992. – 558 p. 10. Kuznetsova S. *The transformation of accounting systems in the chaotic economy structuring: The synergetic approach* // *Risk and Decision Analysis. Special Issue: Volume 2: Behavioral Finance.* – IOS Print, USA, New York, – 2011. – Number 3. – P.151–160